

NORGES HØYESTERETT

Den 6. mars 2024 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Høgetveit Berg, Thyness og Sæther i

HR-2024-471-U, (sak nr. 24-023853STR-HRET), straffesak, anke over dom:

Påtalemyndigheten

mot

A

B

C

(advokat Emil Racin Lund Meltvedt)

avsagt slik

D O M :

- (1) Saken gjelder straff for ikke å etterkomme politiets pålegg etter politiloven § 30 nr. 1, jf. § 5.
- (2) A, født 00.00.1999, B, født 00.00.1999, og C, født 00.00.2002, ble ved forelegg 23. august 2021 siktet for overtredelse av politiloven § 30 nr. 1, jf. § 5 for å ha unnlatte å rette seg etter pålegg gitt av politiet. Grunnlaget var at de samme dag ca. klokken 17.25 unnlot å etterkomme politiets pålegg om å fjerne seg fra Olje- og energidepartementets eiendom i ---gata 0 i Oslo. De ble deretter fraktet til sentralarresten. Frihetsberøvelsen varte i over syv timer.
- (3) Ved forelegg utferdiget 28. august 2021 ble A, B og C siktet for ny overtredelse av politiloven § 30 nr. 1, jf. § 5. Den nye siktelsen gjaldt unnlatelse av å etterkomme politiets pålegg om å fjerne seg fra krysset --- gate/---gata i Oslo fredag 27. august 2021 klokken 19.15.
- (4) Ingen av de siktede vedtok foreleggene, og saken ble sendt til tingretten for pådømmelse, jf. straffeprosessloven § 268.
- (5) Oslo tingrett avsa 2. november 2021 dom med slik domsslutning:
 - «1. B, født 00.00.1999, dømmes for overtredelse av politiloven § 30 nr. 1 jf. § 5 (to tilfeller) til å betale en bot på kr. 11 000, subsidiært fengsel i 15 dager. Ved soning av den subsidiære fengselsstraffen kommer fire dager til fradrag for utholdt varetekt.
 2. C, født 00.00.2002, dømmes for overtredelse av politiloven § 30 nr. 1 jf. § 5 (to tilfeller) til å betale en bot på kr. 11 000, subsidiært fengsel i 15 dager. Ved soning av den subsidiære fengselsstraffen kommer fire dager til fradrag for utholdt varetekt.

3. A, født 00.00.1999, dømmes for overtredelse av politiloven § 30 nr. 1 jf. § 5 (to tilfeller) til å betale en bot på kr. 11 000, subsidiært fengsel i 15 dager. Ved soning av den subsidiære fengselsstraffen kommer fire dager til fradrag for utholdt varetekt.»

(6) Påtalemyndigheten anket dommen til Borgarting lagmannsrett. Anken gjaldt reaksjonsfastsettelsen og ble henvist til ankeforhandling. Saken ble forent til felles behandling med andre saker om overtredelser av politiloven § 30 nr. 1, jf. § 5.

(7) Borgarting lagmannsrett avsa 23. september 2022 dom med slik domsslutning for A, B og C:

«Siktede A:

I tingrettens dom gjøres den endring at boten settes til 12 500 – tolv tusen fem hundre – kroner, subsidiært 16 – seksten – dagers fengsel. Frihetsberøvelse kommer til fradrag i den subsidiære fengselsstraffen med 4 – fire – dager.

Siktede C:

I tingrettens dom gjøres den endring at boten settes til 12 500 – tolv tusen fem hundre – kroner, subsidiært 16 – seksten – dagers fengsel. Frihetsberøvelse kommer til fradrag i den subsidiære fengselsstraffen med 4 – fire – dager.

Siktede B:

I tingrettens dom gjøres den endring at boten settes til 12 500 – tolv tusen fem hundre – kroner, subsidiært 16 – seksten – dagers fengsel. Frihetsberøvelse kommer til fradrag i den subsidiære fengselsstraffen med 4 – fire – dager.»

(8) Ingen av partene anket dommen innenfor den ordinære ankefristen. Som følge av Høyesteretts dom 31. mars 2023, HR-2023-604-A, og ankeutvalgets dom 25. mai 2023, HR-2023-976-U, har påtalemyndigheten 15. januar 2024 inngitt anke til gunst etter straffeprosessloven § 309.

(9) *Påtalemyndigheten* har gjort gjeldende at det må avsies frifinnende dom i utvalget etter straffeprosessloven § 323 tredje ledd bokstav b for forholdet i foreleggene 23. august 2021. Forholdet har i ettertid vist seg ikke å være straffbart. Høyesteretts ankeutvalg bør samtidig utmåle ny straff for forholdet i foreleggene 28. august 2021, hvor domfellelsen blir stående. Det anføres at det er adgang til dette og at en ny straffutmåling er ubetenkelig idet de tre domfelte er dømt til standardiserte bøter.

(10) A, B og C har sluttet seg til påtalemyndighetens anke.

(11) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at anke over lagmannsrettens dom kan avgjøres uten ankeforhandling når utvalget enstemmig finner det klart at siktede må frifinnes fordi den påtalte handlingen ikke er straffbar, jf. straffeprosessloven § 323 tredje ledd bokstav b. Ankebehandlingen i lagmannsretten gjaldt som nevnt kun straffutmålingen, slik at skyldspørsmålet i utgangspunktet er avgjort ved tingrettens dom. Som det fremgår av HR-2022-981-A avsnitt 13 med videre henvisninger, hindrer det ikke at Høyesterett nå prøver lovanvendelsen.

(12) Forholdet i foreleggene 23. august 2021 er nærmere beskrevet i HR-2023-976-U avsnitt 13 og 14. I den saken, som gjaldt andre demonstranter i den samme aksjonen mot Olje- og energidepartementet, kom ankeutvalget under henvisning til HR-2023-604-A til at de siktede måtte frifinnes. Dette skyldes at straffesanksjonen og den uhjemlede pågripelsen og frihetsberøvelsen samlet sett var et uforholdsmessig inngrep i retten til å delta i forsamlinger og demonstrasjoner, jf. Grunnloven § 101 og EMK artikkel 11. Likheten med saksforholdet i

HR-2023-604-A gjorde at ankeutvalget i HR-2023-976-U fant det klart at de siktede måtte frifinnes fordi de påtalte handlingene ikke er straffbare.

- (13) Domfellelsene av A, B og C må vurderes på samme måte. Ankeutvalget finner det derfor klart at de må *frifinnes* for ikke å ha etterkommet politiets pålegg i forbindelse med aksjonen 23. august 2021 fordi den påtalte handlingen ikke er straffbar, jf. straffeprosessloven § 323 tredje ledd bokstav b.
- (14) A, B og C ble også domfelt for forholdet som er beskrevet i foreleggene 28. august 2021. Dette er det ikke anket over. Det må derfor fastsettes en straff utelukkende for dette forholdet, noe ankeutvalget har kompetanse til, jf. straffeprosessloven § 348 andre ledd første punktum og Rt-2012-1898 avsnitt 12. Saken her ligger slik an at ankeutvalget finner det forsvarlig å avsi ny dom, og partene har gitt uttrykk for at de ønsker det.
- (15) Foreleggene 28. august 2021 gjaldt en veiblokade 27. august 2021. Lagmannsretten tok, under henvisning til bøtedirektivet og HR-2022-981-A, utgangspunkt i at dette forholdet isolert bedømt tilsa en bot på 12 500 kroner. Det ble deretter som i HR-2023-604-A avsnitt 79 gjort forholdsmessig fradrag i boten for 4 dager utholdt frihetsberøvelse, jf. straffeloven § 83 første ledd, jf. andre ledd og sjette ledd.
- (16) Ankeutvalget er enig i denne tilnærmingen og fastsetter straffen til bot på 8 500 kroner for hver av de domfelte. Subsidiær fengselsstraff etter straffeloven § 55 settes til 12 dager med fradrag for 4 dager for utholdt frihetsberøvelse ved en eventuell soning.
- (17) Dommen er enstemmig.

S L U T N I N G

- 1. A, født 00.00.1999, B, født 00.00.1999, og C, født 00.00.2002, frifinnes for forholdet i foreleggene 23. august 2021.
- 2. For forholdet i foreleggene 28. august 2021 settes straffen for A, født 00.00.1999, B, født 00.00.1999, og C, født 00.00.2002, til en bot på 8 500 – åttetusenfemhundre – kroner hver, subsidiært fengsel i 12 – tolv – dager. Til fradrag i den subsidiære fengselsstraffen kommer 4 – fire – dager for utholdt frihetsberøvelse.

Erik Thyness
(sign.)

Borgar Høgetveit Berg
(sign.)

Knut Erik Sæther
(sign.)